

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle Suomen Olympiakomitean lausunto ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta

VIITE: VNS 10/2021 vp Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko on Suomen ihmisoikeuspolitiikkaa sekä hallituksen perus- ja ihmisoikeustoimintaa pitkäjänteisesti linjaava asiakirja.

Selonteossa 1) kuvataan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen vaikuttavia muutoksia, 2) linjataan Suomen perustavia tavoitteita ja keskeisimpiä toimintatapoja kansainvälisissä järjestöissä, EU:ssa ja kansallisesti, 3) linjataan toimintaa yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi sekä 4) linjataan perus- ja ihmisoikeustoiminnan kehittämistä kahdella kehittyvällä alueella: kestävässä kehityksessä sekä digitalisaatiossa ja tiedonvälityksessä.

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:

Ihmisoikeuspolitiikka liittyy monin tavoin myös urheiluun. Urheilun tulee edistää ihmisoikeuksia. Ihmisoikeudet ovat urheilussa kaiken toiminnan perustana lähtien ihmiskäsityksestä, lasten oikeuksien toteutumisesta ja hyvän valmennuksen tunnuspiirteistä.

Suomen Olympiakomitea edistää ihmisoikeuksia vastuullisuusohjelmansa ja kansainvälisyysstrategiansa mukaisesti. Vaikutamme kansainväliseen urheilupolitiikkaan mm. edellyttämällä, että kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämisoikeuksien myöntämiseen liitetään vastuullisuuskriteerit, joissa painotetaan ihmisoikeusnäkökulmaa. Edistämme kansallisten olympiakomiteoiden ja urheilijoiden näkemysten vahvempaa huomioimista KOK:n päätöksenteossa.

Kansallisesti edistämme yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä häirinnän ja muun epäasiallisen käytöksen ehkäisyä ja puuttumista. Vaalimme urheilijoiden ilmaisun vapautta. Edistämme urheilun digitalisaatiota omadatan periaatteita noudattaen.

Suomen ihmisoikeuspolitiikka linkittyy urheilun kansalaistoimintaan erityisesti seuraavilta osin:

Kansallisessa toimeenpanossa painotetut yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja syrjimättömyys koskettavat vahvasti myös urheilun toimijoita. Keskeisiä kehittämistä vaativia osa-alueita urheilussa ovat naisten aseman vahvistaminen, vammaisten ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajien yhdenvertaisten mahdollisuuksien varmistaminen sekä rasismien torjunta. **Sukupuolen juridista vahvistamista koskevan lain muuttaminen tulee vaikuttamaan urheiluun erityisesti kilpailuluvan määrittelyn osalta.** Reilu ja tasapuolinen kilpaileminen on turvattava. Tämän johdosta urheilussa ja erityisesti huippu-urheilussa osallistumisoikeus kilpailuun ei lähtökohtaisesti voi perustua henkilön omaan ilmoitukseen sukupuolestaan.

Kansalaisyhteiskunnan merkitys nähdään tärkeänä erityisesti ihmisoikeuspuolustajatoiminnassa. Selonteossa todetaan, että yhä useammin myös huippu-urheilijat ottavat kantaa ihmisoikeusloukkauksia vastaan. Urheilijoille on myös kotimaassa tärkeä rooli yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja antirasismien edistämisessä. Pidämme tärkeänä urheilijoiden äänen nostamista ja urheilijavaikuttajien tukemista esimerkiksi urheilijavalioikunnan toiminnan kautta.

Suomi korostaa perus- ja ihmisoikeuksien merkitystä läpileikkaavasti Euroopan unionin toiminnassa. Ihmisoikeudet ovat osa EU:n yhteistä politiikkaa myös urheilussa. Tästä esimerkkinä on Suomen aloitteesta

vuonna 2021 tehty Euroopan unionin urheiluministerien kannanotto¹, jossa vaadittiin ihmisoikeuksien turvaamista kansainvälisissä urheilutapahtumissa.

Olympiakomitea esittää selontekoa koskien seuraavat huomiot ja tarpeet:

Kansainvälisten ihmisoikeusnäkökulmien huomioimiseksi:

- Urheilun kansalaistoiminnalle on tärkeää **toimiva yhteistyö ja tiedonvaihto** ulkoministeriön kanssa liittyen ihmisoikeusasioihin (ihmisoikeusjärjestöjen kanssa käytävän vuoropuhelun lisäksi).
- Kansainväliseen urheilujärjestelmään tulee vaikuttaa yhtenäisenä rintamana sekä kansallisesti että muiden saman arvomaailman jakavien maiden kanssa. Tätä työtä voidaan tukea **kansallisella vuoropuhelulla ja valtionhallinnon omilla toimenpiteillä** (esim. EU:n urheiluministerien kannanotto¹).
- **Kannanosoittamisessa on pyrittävä linjakuuteen.** Olemme valmiit toimimaan ihmisoikeuskysymyksissä osana Suomen yhteistä linjaa. Urheilua ei tulisi nähdä muista elämänaloista, kuten matkailusta ja kaupankäynnistä, tieteestä ja taiteesta, poikkeavana alueena.
- Valtion liikuntaneuvoston teettämän kestävän kehityksen arviointityön² (2021) johtopäätöksissä todetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla **on tärkeä käydä keskustelua siitä, miten aktiivisesti ja millä tavalla Suomen tulisi nostaa ihmisoikeuskysymyksiä** esiin kansainvälisessä keskustelussa. Tähän hyvä foorumi on OKM:n asettama Urheilun eettisen asioiden neuvottelukunta, jonka tavoitteena on edistää urheilun eettisyyttä ja siihen liittyvien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa.

Ihmisoikeuspolitiikan kansallisessa toimeenpanossa:

- **Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyötä tulee jatkaa yhdessä urheilun ja muun kansalaistoiminnan kanssa** esim. käymällä vuoropuhelua ja tarjoamalla järjestöille konkreettista tukea toiminnan kehittämiseen.
- Myös urheilijoiden asemaa tulee kehittää yhdenvertaisemmaksi: urheilijat ovat jääneet nykyisessä sosiaaliturvajärjestelmässä väliinputoajiksi, ja **urheilijoiden heikkoa sosioekonomista asemaa tulisi pyrkiä korjaamaan yhdenvertaiseksi muihin ammatteihin nähden.**
- Häirinnän ja muun epäasiallisen käytöksen kitkemisessä on ennaltaehkäisyn lisäksi tärkeää **urheilun omien sisäisten järjestelmien kehittäminen epäasiallisen käytöksen ja vakavien eettisten rikkomusten sanktioimiseksi sekä viranomaisten tuki tälle kehitystyölle.**

Helsingissä 21.2.2022

Mikko Salonen

toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea

¹Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote 27.1.2021: <https://okm.fi/-/eu-n-urheiluministerit-ihmisoikeudet-tulee-turvata-kansainvalisissa-urheilutapahtumissa>

²Valtion liikuntaneuvosto (2022): [VLN 2022:1 Kestävä kehitys valtion liikuntaa ja urheilua edistävässä toimenpiteissä](#)